

«Άσκηση ιδιωτικού έργου ή εργασίας από εκπαιδευτικούς»

Η εγκύκλιος του ΥΠΕΠΘ (αρ.πρωτ.14543/Δ2,13-2-2003) κάνει γνωστά τα εξής:

1) Με το άρθρο 31 του Υ.Κ. που εφαρμόζεται αναλογικά και στους εκπαιδευτικούς Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης κατά το άρθρο 52 του ν. 2721/99, προβλέπεται η άσκηση ιδιωτικού έργου ή εργασίας με αμοιβή, μετά από σύμφωνη αιτιολογημένη γνώμη του Υπηρεσιακού Συμβουλίου (ΠΥΣΔΕ), που χορηγείται από το αρμόδιο όργανο για συγκεκριμένο έργο ή εργασία, εφόσον το έργο ή η εργασία συμβιβάζεται με τα καθήκοντα της θέσης του εκπαιδευτικού και δεν παρεμποδίζει την ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας του, ενώ κατά την παρ. 3 του ίδιου άρθρου δεν επιτρέπεται η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας.

Όπως συνάγεται από τη γραμματική ερμηνεία και τον σκοπό των παραπάνω διατάξεων το υπηρεσιακό συμβούλιο, για να γνωματεύσει για τη χορήγηση της ανωτέρω άδειας, θα πρέπει να λάβει υπόψη του τα εξής:

α) Η άσκηση ιδιωτικού έργου ή εργασίας νοείται ως εξαίρεση και όχι ως κανόνας.

β) Η άσκηση ιδιωτικού έργου με αμοιβή, συντρέχει στην περίπτωση κατά την οποία προκύπτει σταθερή και συστηματική απασχόληση του εκπαιδευτικού με οικονομική δραστηριότητα από την οποία επιδιώκεται η προσπώριση οικονομικών ωφελημάτων. Τέτοια απασχόληση συντρέχει και στην περίπτωση κατά την οποία το ιδιωτικό έργο ή εργασία ασκείται όχι μεν ευθέως από τον ίδιο τον εκπαιδευτικό, αλλά εμμέσως από αυτόν μέσω οικονομικού προσώπου του οποίου έχει τον έλεγχο.

γ) Το έργο ή η εργασία θα πρέπει να είναι συμβατό με την ειδικότητα του εκπαιδευτικού και να μην προκαλεί σύγκρουση του ιδιωτικού του συμφέροντος με το συμφέρον της υπηρεσίας και γενικότερα να μην μειώνει το κύρος της υπηρεσίας του.

δ) **Να μην παρεμποδίζει την ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας, δηλ. των καθηκόντων του εκπαιδευτικού.** Έτσι η παρεμπόδιση π.χ. αφορά τον ημερήσιο χρόνο άσκησης του ιδιωτικού έργου, την κόπωση του εκπαιδευτικού κ.λ.π.

ε) **Η άδεια θα χορηγείται μόνο για συγκεκριμένο ιδιωτικό έργο ή εργασία, δηλαδή μόνο γι' αυτό που ρητά προσδιορίζει ο εκπαιδευτικός στην αίτησή του και φυσικά όχι αόριστα.**

στ) Τέλος απαγορεύεται η κατ' επάγγελμα άσκηση εμπορίας, δηλαδή δεν απαγορεύεται η απλή διενέργεια ορισμένων εμπορικών πράξεων, αλλά η κτήση της εμπορικής ιδιότητας, που συνιστά πραγματικό γεγονός, κατά το ουσιαστικό κριτήριο, που καθιερώνει το άρθρο 1 του εμπορικού Νόμου, το οποίο χρήζει ανάλογης απόδειξης. Συγκεκριμένα, η άσκηση εμπορίας είναι πραγματικό, κατά βάση, γεγονός που προϋποθέτει κατά περίπτωση, την έρευνα των επαγγελματικών συνθηκών.

Επισημαίνεται, πάντως, ότι για τα ιατρικά καθώς και τα λοιπά επαγγέλματα, στα οποία προέχει ο επιστημονικός καθαρά χαρακτήρας, δεν μπορεί να τεθεί, κατ' αρχάς, ζήτημα απόκτησης της εμπορικής ιδιότητας από τους επιστήμονες που ασκούν αυτά, αφού η άσκηση του λειτουργημάτων τους δεν είναι, από μόνη της, δυνατή να της προσδώσει την εμπορική ιδιότητα.

2) Πιο αναλυτικά αναφέρω παρακάτω τη σχετική νομολογία, για τις περιπτώσεις που απαντώνται συνηθέστερα:

ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ (Ν.3528/2007)

Α. Άρθρο 35

Κατοχή δεύτερης θέσης

Παραγραφ.1. Απαγορεύεται ο διορισμός υπαλλήλου, με οποιαδήποτε σχέση, σε δεύτερη θέση:

Α) Δημόσιας υπηρεσίας

Β) ΝΠΔΔ

Γ) ΟΤΑ, συμπεριλαμβανομένων και των ενώσεων αυτών

Δ) Δημόσιων επιχειρήσεων και οργανισμών

Ε) Νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους ή το κράτος κατέχει το 51% τουλάχιστον του μετοχικού τους κεφαλαίου.

Β. Νομικό Συμβούλιο του Κράτους (Ν.Σ.Κ.)

Β' Τμήμα (24-5-2000)

Μεταξύ άλλων αποφάσισε:

δ) ...επίσης στην παραγραφ. 6 του αρθρ.14 του ν.1566/85 ορίζεται ότι άδεια άσκησης ιδιωτικού έργου στους εκπαιδευτικούς

χορηγείται, εάν προηγουμένως καλυφθούν με υπηρεσιακή διδασκαλία οι ανάγκες των δημόσιων σχολείων. Οι δημόσιοι εκπαιδευτικοί δεν επιτρέπεται να διδάσκουν σε ιδιωτικά σχολεία ή φροντιστήρια.

Γ. (Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ, αρ.Πρωτ. Δ2/26341, 10-1-96)

Μεταξύ άλλων : Οι εκπαιδευτικοί της Δημόσιας Β΄βαθμιας Εκπ/σης μπορούν να διδάσκουν σε ιδιωτικά ΙΕΚ, ύστερα βεβαίως από άδεια που χορηγείται από το οικείο ΠΥΣΔΕ.

Θα πρέπει να συνεκτιμηθούν τα εξής :

A) η απασχόληση τους στα ιδιωτικά ΙΕΚ να είναι εκτός ωραρίου λειτουργίας του σχολείου που υπηρετούν

B) Αυτή να μην αποβαίνει σε βάρος της εκπ/κης δραστηριότητας στην υπηρεσία τους και

Γ) Η απασχόληση τους στα ιδιωτικά ΙΕΚ να μην υπερβαίνει τις 10 ώρες την εβδομάδα

(στην αίτηση προς το ΠΥΣΔΕ πρέπει να επισυνάπτεται και βεβαίωση για το ύψος της αμοιβής)

Δ. Έργο από εκπαιδευτικούς Ξένων Γλωσσών και Φυσικής Αγωγής

Δεδομένου ότι στην περιοριστική απαρίθμηση των φροντιστηρίων , δια της παρ.2 του άρθρου 63 του ΑΝ.2545/1940 περιλαμβάνονται τα φροντιστήρια Ξένων Γλωσσών, δεν είναι κατά νόμο δυνατή η χορήγηση άδειας ιδιωτικού έργου με αμοιβή στους εκπαιδευτικούς Αγγλικών, προκειμένου να διδάξουν σε φροντιστήρια Ξένων Γλωσσών (Σχετική και η υπ' αριθμ. 270/1998 ατομική Γνωμ. Γραφείου Νομικού Συμβούλου ΥΠΕΠΘ). Αντιθέτως, είναι δυνατή η χορήγηση άδειας σε εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής προκειμένου να διδάξουν σε Αθλητικά Σωματεία, εφόσον αυτά δεν περιλαμβάνονται στην περιοριστική απαρίθμηση των φροντιστηρίων, ενώ το μάθημα της Φυσικής Αγωγής δεν είναι διδασκόμενο σε φροντιστήρια (Σχετ. 5/1998 γνωμ. ΝΣΚ), (Γνωμοδότηση Ν 251/98)

Ε. Έργο από εκπαιδευτικούς της Μουσικής

Στους εκπαιδευτικούς Κλάδου ΠΕ16-Μουσικής είναι δυνατή η χορήγηση άδειας ιδιωτικού έργου προκειμένου να διδάξουν σε ωδεία των οποίων η ίδρυση προβλέπεται από τις διατάξεις του Β.Δ. 16 της 23-12-65/15-1-66(τ.Α΄/7) προς διάκριση των φροντιστηρίων μουσικής, δεδομένου ότι ρητά στην παρ. 5 του αρθρ.63 του αυτού ως άνω ΑΝ2545/1940 « δε θεωρούνται ως φροντιστήρια μουσικής τα Ωδεία και οι Φιλαρμονικαί Μουσικαί»,

τηρουμένων εν πάση περιπτώσει των προϋποθέσεων των άρθρων 14 παρ. 16 του ν. 1566/1985 και 77 παρ.2 του ΠΔ 611/1977. (γνωμοδότηση ΝΣΚ 251/98).

ΣΤ. Εγκύκλιος ΥΠΕΠΘ, αρ.Πρωτ. Δ2/1272

Σχετικά με το αρ. Δ2/1495/2000, 15-3-2000 « [...] σας γνωστοποιούμε ότι οι μόνιμοι εκπ/κοι κλ.ΠΕ13, Νομικών-Πολιτικών Επιστημών , νομιμοποιούνται να ασκούν το επάγγελμα του δικηγόρου ως δεύτερη εργασία, χωρίς να προαπαιτείται η χορήγηση της προβλεπόμενης από το αρθρ.31 του ν. 3528/2007αδείας, με την προϋπόθεση βέβαια ότι δε παρεμποδίζεται η ομαλή εκτέλεση της υπηρεσίας τους.

Η απαγόρευση άσκησης ιδιωτικού έργου επ'αμοιβή δεν αφορά τις συγγραφικές και επιστημονικές ασχολίες του υπαλλήλου.

Το ΠΥΣΔΕ δε προβαίνει στην χορήγηση της απαιτούμενης άδειας άσκησης ιδιωτικού έργου με αμοιβή στους εκπ/κους (όπως μηχανοτεχνίτες, ηλεκτροτεχνίτες κλπ) στην περίπτωση που οι αιτούντες έχουν στερηθεί την άδεια άσκησης του επαγγέλματος μετά το διορισμό τους στο Δημόσιο (ΔΙΔΑΔ/Φ.57/97/οικ 24824).

Ζ. Συμμετοχή εκπαιδευτικού σε ετερόρρυθμη-ομόρρυθμη εταιρεία. ΔΙΔΑΔ/Φ.57.2/129/4165/29-07-2005 και ΔΙΔΑΔ/Φ.57/123/21358/19-11-04.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 32 του ν. 3528/07, δεν επιτρέπεται στον υπάλληλο η κατ'επάγγελμα άσκηση εμπορίας και απαγορεύεται σε αυτόν να μετέχει σε οποιαδήποτε εμπορική εταιρεία (προσωπική, περιορισμένης ευθύνης ή κοινοπραξία) ή να είναι διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος ανωνύμου εταιρείας ή διαχειριστής οποιασδήποτε εμπορικής εταιρείας.

Ειδικότερα σας τονίζουμε ότι ενόψει της κερδοσκοπικής επιδίωξης οποιασδήποτε εμπορικής εταιρείας και της συνακόλουθης ανάπτυξης εμπορικών συναλλαγών, οι οποίες συνδέονται με την εμπορική ιδιότητα που ρητά απαγορεύεται στους δημοσίους υπαλλήλους, η κατά το νόμο απαγόρευση συμμετοχής του υπαλλήλου σε εταιρείες είναι γενική και σχεδόν απόλυτη. Αφορά δηλαδή όλους τους τύπους των εταιρειών, οι οποίες υφίστανται σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, με μόνη εξαίρεση τη δυνατότητα

συμμετοχής του υπαλλήλου στη διοίκηση ανώνυμης εταιρείας ή γεωργικών συνεταιρισμών.

Συνεπώς, σύμφωνα με τα ανωτέρω δεν νομιμοποιείται δημόσιος υπάλληλος να συμμετέχει με την ιδιότητα του μετόχου στη δημιουργία Ο.Ε., με δεδομένο ότι αυτή αποτελεί προσωπική εμπορική εταιρεία.

Όσον αφορά τέλος τη δυνατότητα συμμετοχής σε ανώνυμη εταιρεία ισχύουν τα παρακάτω:

Σύμφωνα με το άρθρο 32 του ν.3528/2007, μπορεί ο υπάλληλος, μετά από άδεια, να μετέχει στη διοίκηση ανωνύμου εταιρείας, χωρίς όμως να είναι διευθύνων ή εντεταλμένος σύμβουλος αυτής.

Απαγορεύεται η απόκτηση από υπάλληλο, σύζυγό του ή ανήλικα τέκνα τους μετοχών ανωνύμων εταιρειών που υπάγονται στον ειδικό έλεγχο της υπηρεσίας του.

Η. Άσκηση ιδιωτικού έργου από εκπαιδευτικούς κλάδων ΠΕ14.01 (ιατρός), ΠΕ14.02 (οδοντίατρος) και ΠΕ12 (μηχανικός).

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 378/2002 γνωμοδότηση του Β' Τμ. Του Ν.Σ.Κ.: «η καθημερινή, διαρκής, σταθερή και συστηματική παροχή οδοντιατρικών υπηρεσιών έστω και για τέσσερις (4) ώρες ημερησίως, συνιστά άσκηση του ελεύθερου επαγγέλματος του οδοντιάτρου, το οποίο δεν συμβιβάζεται με τα καθήκοντα της θέσης του δημοσίου υπαλλήλου γιατί εμπίπτει στον κανόνα της απαγόρευσης που θέτει έμμεσα η διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 31 του Υ.Κ. και όχι στην εξαίρεση.»

Κατ' ακολουθία των προαναφερθέντων, όπως είναι φυσικό, εφόσον βέβαια συντρέχουν οι αυτές προϋποθέσεις και για τους άλλους δύο κλάδους μόνιμων εκπαιδευτικών τους ΠΕ14.01 (Ιατρούς) και ΠΕ12 (Μηχανικούς), προσήκει η ίδια απάντηση.

Θ. Χορήγηση άδειας για πώληση προϊόντων πνευματικού – καλλιτεχνικού χαρακτήρα (ΔΙΔΑΔ / Φ57/ 167/26145/15-01-2007).

Σύμφωνα με εγκύκλιο του ΥΠΕΣΔΔΑ σε απάντηση σχετικού ερωτήματος, είναι δυνατή η χορήγηση της άδειας του άρθρου 31 του Υ.Κ. για πώληση προϊόντων πνευματικού – καλλιτεχνικού χαρακτήρα ίδιας παραγωγής.

Σε κάθε περίπτωση πάντως το μόνο αρμόδιο όργανο να αποφανθεί ως προς τη χορήγηση της αιτούμενης άδειας είναι το οικείο υπηρεσιακό συμβούλιο, το οποίο οφείλει να αιτιολογήσει ανάλογα τη σχετική άποψή του.

I. Άσκηση ιδιωτικού έργου σε ιδιωτικά ΚΕΚ – Εργαστήρια ελευθέρων σπουδών.

Σύμφωνα με την υπ' αριθμ 535/2005 (έγκριση υπουργού 27/3/2006) Γνωμοδότηση της Νομικής Υπηρεσίας του ΥΠΕΠΘ η άσκηση ιδιωτικού έργου (διδασκαλία σε ιδιωτικό ΚΕΚ ή σε εργαστήριο ελευθέρων σπουδών), ανεξάρτητα από τη φύση της εργασιακής σχέσης που δημιουργείται, δεν δύναται να θεωρηθεί μη συμβατή προς το ρόλο του εκπαιδευτικού, ως αναφερόμενη σε άσκηση αμιγώς διδακτικού έργου και επομένως δεν εμπίπτει στην απαγόρευση του άρθρου 31 παρ. 1 Υ.Κ.

Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι, προς αποφυγή συγχύσεων, είναι ενδεδειγμένο, κάθε φορά που υποβάλλεται αίτηση εκπαιδευτικού για διδασκαλία σε εργαστήριο ελευθέρων σπουδών, να διαπιστώνεται σαφώς ότι πρόκειται για εργαστήριο του Νομοθετικού Διατάγματος της 9/9 Οκτωβρίου 1935 και όχι για φροντιστήριο ελευθέρων σπουδών της περίπτωσης στ' του άρθρου 63 παρ. 2 του Α.Ν.2545/40, δεδομένου ότι, ευλόγως, για το τελευταίο ισχύει η ρηθείσα απαγόρευση του άρθρου 14 παρ. 16 εδ. 6 του ν. 1566/85.

Η λειτουργία των ΚΕΚ ή εργαστηρίων ελευθέρων σπουδών, όπου πρόκειται να διδάξουν οι εκπαιδευτικοί, δεν πρέπει να εμπίπτει στις διατάξεις του άρθρου 35 του Υ.Κ. (κατοχή δεύτερης θέσης). Στην περίπτωση αυτή η υπηρεσιακή άδεια είναι ανεπίτρεπτη.

Συνεπώς η χορήγηση υπηρεσιακής άδειας σε εκπαιδευτικό για διδασκαλία σε ιδιωτικό ΚΕΚ ή Εργαστήριο Ελευθέρων Σπουδών είναι κατ' αρχήν επιτρεπτή με τη συνδρομή των παραπάνω προϋποθέσεων.

Η παραπάνω καταγραφή δεν καλύπτει επί ουδενί το σύνολο των διαφορετικών ειδών εξωσχολικής απασχόλησης. Το Νομικό Πλαίσιο που βασικά αναφέρεται στους περιορισμούς εκπ/κων , υπάρχει στον

- Ν. 1566/88, άρθρο 11 και 14 και στον
- Υπαλληλικό Κώδικα (Ν. 3528/2007) άρθρα 31 και 32

- Τέλος, είναι απαραίτητη, για όποιον ασκεί ιδιωτικό έργο με άδεια του ΠΥΣΔΕ, η ετήσια ανανέωση της άδειας αυτής, με αίτηση του ενδιαφερόμενου εκπ/κου.